

Δάσκαλοι

10 συμβουλές για τη διδασκαλία της ερμηνείας

Κάποιες σκέψεις για αρχή...

1. Εργαστείτε στην ερμηνεία με κείμενα διαφόρων ειδών
2. Χρησιμοποιείτε πρωτότυπα κείμενα
3. Χρησιμοποιείτε παράλληλα, αντίθετα ή σχετικά κείμενα
4. Χρησιμοποιείτε πολύμορφα κείμενα
5. Εκμεταλλευτείτε τις προηγούμενες πρακτικές
6. Αποφύγετε τη μοναδική απάντηση ή την συγκλίνουσα διόρθωση
7. Ενθαρρύνετε το διάλογο μεταξύ των μαθητών
8. Ρωτείστε για τον σκοπό και την άποψη του συγγραφέα
9. Ενθαρρύνετε την επανάληψη της ανάγνωσης και την ανάλυση των σημαντικών σημείων
10. Βοηθείστε το μαθητή να συσχετίσει την ανάγνωση με τον κόσμο του

Πηγή: Leer.es: <http://docentes.leer.es/category/articulos/>

Το Leer.es είναι ένα πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας της Ισπανίας σε συνεργασία με το [Instituto Cervantes](#), την [Real Academia de la Lengua](#), την [Biblioteca Nacional](#) μεταξύ άλλων, που αποσκοπεί στην *ενθάρρυνση της ανάγνωσης στην Ισπανία και την Λατινική Αμερική*, με αναφορά σε καλές συνήθειες, ειδήσεις σχετικά με σχολικές βιβλιοθήκες, συνέδρια, εθνικά σχέδια, παιχνίδια...

Συγγραφέας: Daniel Cassany, Universitat Pompeu Fabra, http://www.upf.edu/pdi/daniel_cassany/
Μετάφραση: Μαρία Σταματοπούλου, [Instituto Cervantes de Atenas](#), στο πλαίσιο του [9ο Διεθνές Συνέδριο: Εκπαίδευση και Βιβλιοθήκες στον Ψηφιακό Κόσμο](#). Αθήνα, [Ίδρυμα Ευγενίδου](#), 15-16 Νοεμβρίου 2013.

Κάποιες σκέψεις για αρχή...

Σήμερα ένας μεγάλος αριθμός κοινωνικοπολιτικών, πολιτικών, οικονομικών και τεχνολογικών παραγόντων έχουν προκαλέσει σημαντικές αλλαγές στη φύση των κειμένων και των αναγνωστικών πρακτικών. Σήμερα διαβάζουμε περισσότερο από ό,τι πριν κάποιες δεκαετίες. Διαβάζουμε άλλα κείμενα και με διαφορετικό τρόπο. Μεταξύ άλλων παραγόντων:

1. Διαβάζουμε σε καινούργιες καταστάσεις, με άλλη μορφή και άλλα είδη λόγου.

Εξακολουθούμε να διαβάζουμε βιβλία, περιοδικά και φυλλάδια. Επίσης, κάνουμε τσατ, στέλνουμε SMS, συμμετέχουμε σε φόρουμ και wikis στο Διαδίκτυο, αγοράζουμε ένα αεροπορικό εισιτήριο από το Ιντερνετ, κλπ. Στο δρόμο, βγάζουμε χρήματα από ένα αυτόματο μηχάνημα ανάληψης, πληρώνουμε το παρκινγκ, ή ζητάμε μια πληροφορία τουριστικού περιεχομένου σε ένα δημόσιο υπολογιστή. Η ανάγνωση έχει διάφορες μορφές, και κάθε περίπτωση, μορφή και κείμενο δημιουργούν τις δικές τους ξεχωριστές ιδιαιτερότητες.

2. Εκτός από γράμματα, διαβάζουμε εικόνες, βίντεο και οπτικά σχεδιαγράμματα.

Το εξώφυλλο μιας ηλεκτρονικής εφημερίδας συμπεριλαμβάνει συνδέσμους, φωτογραφίες βίντεο, αλλά και διαδραστικά γραφικά. Το interface ενός προγράμματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Gmail, Hotmail) ή ενός κοινωνικού δικτύου (Facebook, Tuenti) δείχνει με εικόνες, χρώματα, ήχους και σχέδια τις διαθέσιμες υπηρεσίες. Διαβάζουμε ποικιλόμορφα κείμενα που συνδυάζουν πλήθος διαφορετικών κωδίκων.

3. Χάρη στο Διαδίκτυο, την αύξηση των δημοσιεύσεων και την παγκοσμιοποίηση διαβάζουμε κείμενα που προέρχονται από διάφορα μέρη του πλανήτη.

Διαβάζουμε κείμενα που έχουν γράψει άνδρες και γυναίκες κάθε ηλικίας, εθνικότητας, πολιτισμού, θρησκείας και ιδεολογίας.

Το διάβασμα είναι πιο δύσκολο από ότι παλιότερα, όταν είχαμε πρόσβαση μόνο σε κείμενα γραμμένα από μέλη της κοινότητάς μας (άνδρες, ενήλικες, ισπανούς, καθολικούς της ίδιας ιδεολογίας).

4. Σήμερα, χάρη στην ελευθερία της έκφρασης, την τεχνολογία και την παγκοσμιοποίηση ο καθένας μπορεί να διαδώσει τις απόψεις του -κυρίως στο Internet, αλλά και στο χαρτί.

Δεν υπάρχουν πια τόσοι έλεγχοι ποιότητας για την αλήθεια και την αξιοπιστία μιας πληροφορίας. Μας περιτριγυρίζουν γραπτά σκουπίδια που περιβάλλουν, κρύβουν, συγκαλύπτουν, χειραγωγούν ή εξαπατούν. Το διάβασμα σήμερα είναι στρατηγικής σημασίας, περισσότερο παρά ποτέ γιατί προϋποθέτει τη γνώση πλοήγησης ανάμεσα σε πλήθος πληροφοριών προκειμένου να βρούμε αυτό που ζητάμε και να ξεχωρίσουμε τα μαργαριτάρια από τα σκουπίδια.

Σε τελική ανάλυση, σήμερα διαβάζουμε πιο πολύ από ό,τι κατά το παρελθόν, διαβάζουμε διάφορα κείμενα πιο επιτηδευμένα. Τα κείμενα έχουν αποκτήσει σημαντικά διαφορετικές

μορφές, λειτουργίες και χαρακτηριστικά από ότι στο παρελθόν. Για αυτό, η διδασκαλία της ανάγνωσης δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο στην κτήση της φωνογραφικής μηχανικής (στο συσχετισμό του γράμματος με τον ήχο, στην προφορική μορφή του κειμένου), ή στην ανάπτυξη των γνωστικών διαδικασιών της κατανόησης (στην ενεργοποίηση της προηγούμενης γνώσης, διατύπωση υποθέσεων, επιβεβαίωσή τους με την επεξεργασία του πεζού λόγου, αυτο-αξιολόγηση της ίδιας αντίληψης, κλπ.). Εάν έχουμε υπόψη τις αναφερόμενες αλλαγές, θα πρέπει οπωσδήποτε να προσδώσουμε στη διδασκαλία της ανάγνωσης μια πιο κοινωνική και κριτική διάσταση. Εδώ ακριβώς χρησιμοποιούμε τον όρο ερμηνεύω / ερμηνεία για να τονίσουμε αυτή την καινούργια διάσταση. Ερμηνεύω ένα κείμενο είναι κάτι πολύ περισσότερο από το ότι το κατανοώ. Εάν κατανοώ είναι “δομώ” η σημασία ενός κειμένου (ως επικοινωνιακό μήνυμα), η ερμηνεία προαπαιτεί τη συνειδητοποίηση της χρήσης και της αξίας του κειμένου στην κοινότητά μας (ως κοινωνικό και πολιτικό κατασκεύασμα). Ερμηνεύω σημαίνει αντιλαμβάνομαι τον τύπο του κειμένου που διαβάζω, τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιείται, τα αποτελέσματα που προκαλεί, του στάτους που αποκτά ο συγγραφέας του με αυτό, τη γνώμη και τη στάση που προκαλεί σε εμάς τους αναγνώστες κλπ. Η ερμηνεία είναι ακόμη πιο δύσκολη από την κατανόηση γιατί την εμπεριέχει.

Ίσως κάποιος δάσκαλος να αγνοεί τα προαναφερόμενα παραδείγματα ή να θεωρεί ότι οι αναγνωστικές δεξιότητες δεν θα πρέπει να διδαχθούν στο σχολείο δεδομένου ότι θα πρέπει να επικεντρώνονται στα εγχειρίδια και τα σχολικά βιβλία. Λάθος. Πολλοί μαθητές είναι ήδη ψηφιακοί χρήστες εκ γενετής, παιδιά που μεγάλωσαν με ένα κινητό στην τσέπη, μια οθόνη στο δωμάτιό τους, ένα Ipad στο αυτί τους και με το Google ή την Βικιπαιδεία ως βασικής πηγής πληροφορίας. Για αυτούς αυτό σημαίνει διαβάζω και γράφω και το μέλλον τους προχωρά προς αυτή την κατεύθυνση. Εάν το σχολείο πρέπει να προετοιμάζει για το μέλλον, η διδασκαλία της ανάγνωσης πρέπει να προσαρμόζεται στις μορφές της ηλεκτρονικής ανάγνωσης, και επιπλέον να εξακολουθήσει να ασχολείται με τις παραδοσιακές πηγές της γνώσης, με χαρτί και βιβλιοθήκες από πέτρα.

Ίσως κάποιιοι δάσκαλοι πιστεύουν ότι πρέπει να διδάσκουν μόνο την “κατανόηση” γιατί

η “ερμηνεία” είναι κάτι προσωπικό και το σχολείο δε μπορεί να μεταδίδει ιδεολογίες. Λάθος και αυτό. Εάν δώσουμε να καταλάβουν ότι τα κείμενα είναι “ουδέτερα” ή ότι πάντα συνεισφέρουν “αντικειμενικά και αληθινά” δεδομένα, τότε θα εκπαιδεύουμε απλοϊκούς και χειραγωγήσιμους πολίτες. Δεν είναι ανάγκη να εμφυσούμε κάποια ιδεολογία, αλλά να καταδείξουμε πως χρησιμοποιούνται σήμερα τα κείμενα για να μεταδώσουν ιδεολογίες. Κάθε μαθητής μπορεί να αναπτύξει τις προσωπικές του απόψεις. Η διδασκαλία της ανάγνωσης πρέπει να αποσκοπεί στην ανάγνωση τόσο ακαδημαϊκών όσο και απλών καθημερινών κειμένων.

10 συμβουλές για τη διδασκαλία της ερμηνείας

Οι δέκα συμβουλές που ακολουθούν έχουν την έννοια κατευθυντήριων γραμμών με παραδείγματα ώστε να προσδώσουν στην διδασκαλία και την πρακτική της ανάγνωσης μια πιο κριτική διάσταση, προάγοντας την contextualizada ερμηνεία. Απευθύνονται στους διδάσκοντες όλων των μαθημάτων, δεδομένου ότι η ανάγνωση είναι μια διακλαδική πρακτική:

1. Εργαστείτε στην ερμηνεία με κείμενα διαφόρων ειδών

Εργαστείτε στην ερμηνεία με κείμενα διαφόρων ειδών. Μια πολύ διαδεδομένη ιδέα αν και όχι γραπτή- υποθέτει ότι η ερμηνεία κειμένων γνώμης (τύπος, διαφήμιση, πολιτικές συζητήσεις) είναι δυνατή μόνο επειδή οι ακαδημαϊκοί λόγοι (εγχειρίδια, βιβλία κειμένου, σημειώσεις, κλπ) αναφέρουν μόνο αντικειμενικά στοιχεία. Πρόκειται για ένα ακόμη λάθος. Αφενός, το κάθε κείμενο υιοθετεί τη γνώμη του συγγραφέα του και ακόμη και αν περιλαμβάνει μόνο εμπειρικά δεδομένα, υπάρχει μια επιλογή και μια προτεραιότητα αυτών που απηχούν μια υποκειμενική άποψη. Ορισμένες φορές το ιδεολογικό νήμα μπορεί να βρίσκεται σε παραδείγματα, στις φωτογραφίες ή στην επιλογή των λέξεων. Από την άλλη, η ερμηνεία ενός κειμένου δεν περιορίζεται μόνο στην ανάκτηση της ιδεολογίας ή της άποψης του συγγραφέα, αλλά εμπεριέχει και την ανάπτυξη των προσωπικών τοποθετήσεων ως αναγνώστη (συμφωνίες, απορρίψεις, αντιθέσεις): ερμηνεύω σημαίνει μπορώ να πω εάν μου αρέσει ένα κείμενο ή όχι, εάν συμφωνώ, εάν μου φαίνεται χρήσιμο ή όχι, κλπ. Και αυτό μπορεί να γίνει με όλα τα κείμενα. Για αυτό, καλό είναι να ενθαρρύνεται η ερμηνεία όλων των κειμένων –και όχι μόνο των «υποκειμενικών».

2. Χρησιμοποιείτε πρωτότυπα κείμενα

Χρησιμοποιείτε πρωτότυπα κείμενα από το περιβάλλον του μαθητή ή από τα θέματα πιθανού ενδιαφέροντός του. Εάν τα κείμενα είναι πολύ εκτενή, διαλέξτε κεφάλαια ή παραγράφους κατάλληλου μεγέθους που θα είναι και αντιπροσωπευτικά. Να αποφεύγετε τα αποσπάσματα που διακόπτουν την εννοιολογική ενότητα. Σεβαστείτε τη μορφή, το σχέδιο και την παρουσίαση του πρωτότυπου ώστε ο μαθητής να εξοικειώνεται με αυτά. Τα πρωτότυπα κείμενα δείχνουν με φυσικό τρόπο την ποικιλομορφία του καθημερινού λόγου και την σύνδεση μεταξύ των κειμένων των συγγραφέων, των προθέσεων και του περιβάλλοντος τους. Τα οικεία θέματα διευκολύνουν την προηγούμενη γνώση του μαθητή και δείχνουν την διαφορετικότητα των απόψεων. Ο μαθητής μπορεί να αντιληφθεί με μεγαλύτερη ευκολία τις κοινωνικές λειτουργίες των κειμένων μέσα στην κοινωνία, εκτός από την βασική χρησιμότητα τους για τη μετάδοση στοιχείων. Ας φέρουμε στην τάξη άρθρα από τον τοπικό και εθνικό τύπο, λήμματα από την Βικιπέδια, διαφημίσεις, έντυπα με πληροφορίες, ιστότοπους φορέων, λογοτεχνία, ατομικά blogs με σχετικά θέματα, κλπ. Θα χρησιμοποιήσουμε φωτογραφίες από αφίσες, γκράφτι και άλλα δημόσια κείμενα. Η διδασκαλία θα είναι πιο ενδιαφέρουσα εάν στη διάρκεια του μαθήματος ο μαθητής αντιμετωπίζει ποικιλία ειδών, μορφών και παραδειγμάτων από ότι να επικεντρώνεται στο σχολικό εγχειρίδιο.

3. Χρησιμοποιείτε παράλληλα, αντίθετα ή σχετικά κείμενα

Χρησιμοποιείτε παράλληλα, αντίθετα ή σχετικά κείμενα για το ίδιο θέμα, έτσι ώστε οι μαθητές να τα συγκρίνουν, να αντιλαμβάνονται τις σχέσεις τους, τις ομοιότητες και τις διαφορές τους και να μπορούν να διαπιστώνουν τις κοινωνικές συνέπειες που προκαλεί η γλώσσα. Στην πραγματική ζωή, κάθε κείμενο συνδέεται με προηγούμενα, επόμενα ή ταυτόχρονα κείμενα: κάθε κείμενο ζητά ακρόαση, απαντά σε άλλο κείμενο, συζητά επιχειρήματα, τα αντιγράφει ή τα ειρωνεύεται, κλπ. Είναι χρήσιμο να διδαχθεί ο μαθητής αυτούς τους συσχετισμούς προκειμένου να διευκολυνθεί η ερμηνεία. Παράδειγμα, θα συγκρίνουμε τα σχόλια υπό την οπτική γωνία των εφημερίων As και Sport μετά από ένα ντέρμπυ Barça-Madrid. Θα συγκρίνουμε τον ορισμό μιας έννοιας της Φυσικής ή της Γεωγραφίας στη Βικιπαίδεια, μια σχολική εγκυκλοπαίδεια και ένα σχολικό βιβλίο. Θα αναλύσουμε τα επιχειρήματα και το ύφος δυο επιστολών με διαφορετικές απόψεις προς ένα διευθυντή. Θα διαπιστώσουμε εάν η μετεωρολογική πρόβλεψη σε μια εφημερίδα συμφωνεί με τους διεθνείς ιστότοπους και τις μετρήσεις που κάνουν οι ίδιοι οι μαθητές στο σχολείο τους. Θα μελετήσουμε τις δηλώσεις των πολιτικών αρχηγών μετά από μια εκλογική αναμέτρηση, βλέποντας πως χειρίζονται τα στατιστικά στοιχεία προς το συμφέρον τους, κλπ. Η σύγκριση διαφόρων κειμένων δείχνει τη διασύνδεση μεταξύ των λόγων και ευνοεί τις επί τόπου και εξατομικευμένες ερμηνείες. Αντίθετα, οι εργασίες ανάγνωσης και σχολιασμού μεμονωμένων κειμένων είναι λιγότερο πραγματικές, εκτός περιβάλλοντος και πολυσύνθετες.

4. Χρησιμοποιείτε πολύμορφα κείμενα

Περιλαμβάνει κείμενα ποικίλων μορφών. Στην τάξη χρησιμοποιείτε φωτογραφίες, σχεδιαγράμματα, γραφήματα και βίντεο. Και αυτό είναι ανάγνωση γιατί οι εικόνες εντάσσονται στη γραφή και γιατί η αναφορά τους σε αυτές απαιτεί τη χρήση λόγου. Οι εργασίες περιγραφής εικόνων και βίντεο, έκφρασης προσωπικών συναισθημάτων και ανταλλαγής απόψεων δεν βοηθούν μόνο στην ερμηνεία οπτικοακουστικών κειμένων, αλλά ενθαρρύνουν και την ανάπτυξη των εκφραστικών ικανοτήτων και τη χρήση εξειδικευμένου λεξιλογίου. Μερικές προτεινόμενες εργασίες μπορεί να είναι π.χ. να διακρίνουμε φωτογραφίες που έχουν υποστεί επεξεργασία, να ανακαλύψουμε την άποψη που υιοθετεί μια φωτογραφία ή βίντεο ή να αξιολογήσουμε τη σύνδεση μεταξύ της εικόνας και του κειμένου της (σε ειδήσεις, fotologs, κλπ.). Μπορούμε επίσης να μάθουμε την επεξεργασία φωτογραφίας, τη σύνθεση γραφικών ή την εγγραφή ενός βίντεο που θα συνοδεύει ένα κείμενο. Θα δείξουμε στους μαθητές της βασικές έννοιες της εικόνας (πρώτο πλάνο, φόντο, άποψη, προοπτική, αντίστιξη, κλπ) ή των γραφικών (τύποι, κατηγορίες, περιγραφές, κλπ). Θα χρησιμοποιήσουμε υλικό που δημιουργείται από τα μέσα επικοινωνίας ή τις φωτογραφίες και τα βίντεο των ίδιων των μαθητών. Θα χρησιμοποιήσουμε οπτικοακουστικά βοηθήματα από το διαδίκτυο (Flickr, Picassa, YouTube).

5. Εκμεταλλευτείτε τις προηγούμενες πρακτικές

Χρησιμοποιείτε προηγούμενες ιδιωματικές πρακτικές. Πολλοί μαθητές έχουν μια αλφαβητική ζωή και εκτός αίθουσας: ανταλλάσσουν SMS με τους φίλους τους, κάνουν τσατ καθημερινά με τα Messenger, ποστάρουν σχόλια στα φωτομπλόγκ τους ή σε αυτά των φίλων

τους, κρατούν ημερολόγιο. Είναι οικιακές ή προσωπικές πρακτικές, περισσότερο ή λιγότερο εξελιγμένες, μεγάλης συναισθηματικής σημασίας για τον έφηβο που θα πρέπει να σεβαστούμε και να αξιολογήσουμε στο σύνολό τους. Τις αποκαλούμε ιδιωματικές (για να τις ξεχωρίσουμε από τις ακαδημαϊκές) και μπορούμε να τις εκμεταλλευτούμε για να συνδέσουμε την τάξη με τον εξωτερικό κόσμο και να εφαρμόσουμε μια πληρέστερη και χρησιμότερη διδασκαλία. Παράδειγμα, ας ζητήσουμε από τους μαθητές μας να φέρουν τα SMS τους, fotologs, φόρουμ και chat για να τα αναλύσουμε. Θα επαναδιατυπώσουμε ή “μεταφράσουμε” μερικά από αυτά τα κείμενα για τα προσαρμόσουμε σε πιο επίσημο πλαίσιο που απαιτεί σωστή και πιο δουλεμένη διατύπωση. Θα αναλύσουμε την αργκό ή τα υπονοούμενα που χρησιμοποιούν και περιέχουν, κλπ. Έτσι οι μαθητές θα συνειδητοποιήσουν τη διαφορετικότητα γραφής, τις διάφορες λειτουργίες που επιτελούν και την ανάγκη κτήσης περισσότερων του ενός κώδικα. Συνοψίζοντας, είναι σημαντική η δημιουργία γεφυρών διαλόγου μεταξύ αυτού που γίνεται εκτός και εντός της τάξης.

6. Αποφύγετε τη μοναδική απάντηση ή την συγκλίνουσα διόρθωση

Αποφύγετε τη μία και μοναδική απάντηση ή την συγκλίνουσα διόρθωση. Οι εργασίες ανάγνωσης που επιζητούν μια και μοναδική απάντηση, την ορθή ή προκαθορισμένη από τον καθηγητή (το εγχειρίδιο ή την παραδοσιακή απάντηση) σκοτώνουν την προσωπική ερμηνεία και μεταφέρουν την εσφαλμένη υπόθεση της μιας και μοναδικής ερμηνείας του κειμένου, ότι όλοι το διαβάζουμε με τον ίδιο τρόπο και ότι όποιος έχει καταλάβει κάτι διαφορετικό, το έχει διαβάσει λάθος. Επίσης συμβάλλει στη σύγχυση ορισμένων ιδεών με τη συμφωνία με αυτές. Αντίθετα, είναι πιο ενδιαφέρουσες οι ποικιλόμορφες εργασίες, που προκαλούν ατομικές απαντήσεις, εκτενείς και θεμελιωμένες, που επιτρέπουν στο μαθητή να αναπτύξει την προσωπική του γνώμη. Ασφαλώς αυτό δεν σημαίνει ότι η οποιαδήποτε ερμηνεία, όσο σεβαστή και αν είναι, μπορεί να ισχύει. Οι καταλληλότερες ερμηνείες είναι αυτές που έχουν μεγαλύτερη σημασία και συνάφεια. Εσφαλμένες είναι αυτές που οδηγούν στον παραλογισμό και την ασάφεια, αλλά μεταξύ των μεν και των δε μπορεί να υπάρχουν πολλές και διάφορες προτάσεις που εμπλουτίζουν το κείμενο.

7. Ενθαρρύνετε το διάλογο μεταξύ των μαθητών

Ενθαρρύνετε το διάλογο μεταξύ των μαθητών, την ανταλλαγή απόψεων κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης. Η ομιλία είναι το καλύτερο εργαλείο για την ερμηνεία ενός κειμένου και δεδομένου ότι θα χρειαστούμε ένα ομιλητή για να μιλά, θα οργανώσουμε το μάθημα σε ζευγάρια ή τρίο που θα διαβάζουν ένα κείμενο σιωπηρά και θα ανταλλάσσουν τις εντυπώσεις τους. Εάν πρέπει να εξηγήσετε σε κάποιο φίλο σας αυτό που καταλάβατε, θα υποχρεωθείτε να βρείτε τις λέξεις για να το εκφράσετε οπότε οι διαισθήσεις και τα συναισθήματα υλοποιούνται στη γλώσσα στο ιδίωμα.

Όταν ακούτε τη γνώμη άλλων φίλων, οι ερμηνείες σας ενδυναμώνονται, εάν υπάρχει σύμπτωση απόψεων ή διορθώνονται εάν δεν υπάρχει. Η δουλειά σε ομάδα προετοιμάζει και για μια τελική συμφωνία: οι μαθητές συμμετέχουν περισσότερο γιατί έχουν περισσότερα πράγματα να πουν. Τέλος, ο μαθητής αντιλαμβάνεται ότι υπάρχουν διάφορες πιθανές

ερμηνείες, ότι η δική του είναι μια από αυτές και ότι καταλαβαίνουμε καλύτερα ένα κείμενο όταν αθροίζουμε διάφορες γνώμες.

8. Ρωτείστε για τον σκοπό και την άποψη του συγγραφέα

Ρωτάμε για το σκοπό και την άποψη του συγγραφέα. Η παραδοσιακή εργασία αναζήτησης της κεντρικής ιδέας θα πρέπει να αντικατασταθεί από εκείνες που εκφράζουν μια κοινωνική προοπτική: Που αποσκοπεί το κείμενο; Γιατί το έγραψε ο συγγραφέας; Είναι αναμφίβολα οι πιο δύσκολες ερωτήσεις που προαπαιτούν την κατανόηση των κεντρικών ιδεών του κειμένου. Γενικότερα, οι ερωτήσεις σχετικά με τη φόρμα (στυλ, ιδίωμα) και τη δομή του κειμένου (θέση, ιδέα της κάθε παραγράφου) θα έπρεπε να υπόκεινται/ προσαρμόζονται στις συνέπειες που προκαλούν στον αναγνώστη και στους στόχους του συγγραφέα ώστε ο μαθητής λίγο - λίγο να μπορέσει να αντιληφθεί τη χρησιμότητα των διαφόρων λεκτικών εργαλείων. Άλλες πιθανές ερωτήσεις είναι: γιατί ο συγγραφέας χρησιμοποιεί αυτές τις λέξεις; Τι αποτέλεσμα προκαλούν ιδέες αυτού του είδους;

9. Ενθαρρύνετε την επανάληψη της ανάγνωσης και την ανάλυση των σημαντικών σημείων

Ενθαρρύνετε την επανα-ανάγνωση και την ανάλυση των σημαντικών στοιχείων. Δύσκολα θα μπορέσουμε να καταλήξουμε σε μια δουλεμένη ερμηνεία με μια και μόνη ανάγνωση, όσο σύντομο και απλό και αν είναι το κείμενο. Για μαθητές με λιγότερη αναγνωστική εμπειρία μπορεί να είναι ακόμη πιο δύσκολο. Για αυτό οι εργασίες της κριτικής ανάγνωσης θα πρέπει να ενθαρρύνουν την προσδοκία, την επιλεκτική δεύτερη ανάγνωση του κειμένου και τη γλωσσική ανάλυση των σημαντικότερων αποσπασμάτων στα οποία κρύβονται τα πιο καυτά σημεία της ερμηνείας. Ας ενθαρρύνουμε τον μαθητή να ξαναδιαβάσει ερωτήσεις του τύπου: Σε ποιο σημείο του κειμένου αναφέρεται το Χ; Ποιές λέξεις ή αποσπάσματα του κειμένου σου έδωσαν αυτή την ιδέα; Με ποια σημεία συμφωνείτε; Η δεύτερη ανάγνωση μπορεί να εναλλάσσεται με το διάλογο σε μικρές ομάδες και την ανακοίνωση των πορισμάτων.

10. Βοηθείστε το μαθητή να συσχετίσει την ανάγνωση με τον κόσμο του

Βοηθείστε το μαθητή να συσχετίσει την ανάγνωση με τον κόσμο του. Οι νέοι διαβάζουν από μόνοι τους μόνο όταν τα κείμενα εντάσσονται στην κοινωνική τους ζωή. Όταν μέσα από την ανάγνωση και τη γραφή επιβεβαιώνουν την ταυτότητά τους: όταν κάνουν τσατ με τους φίλους τους, σχολιάζουν μαζί τους ένα μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας, όταν συμμετέχουν σε φόρουμ σχετικά με κόμικς manga, τη rock, τα σπορ ή τις μηχανές, κλπ. Ο ρόλος της ερμηνείας σε αυτή τη σύνδεση είναι πρωταρχικός γιατί κατά την προσωπική ερμηνεία ενός κειμένου εμφανίζεται το εγώ, παγιώνεται η ταυτότητα σε αντίθεση με τον άλλο (συγγραφέα ή άλλο αναγνώστη). Για αυτό θα πρέπει να προτείνουμε εργασίες που θα συνδέουν την ανάγνωση με την προσωπική ζωή: γράψιμο ενός ημερολογίου ανάγνωσης όπου θα περιγράφονται τα συναισθήματα που προκαλεί η ανάγνωση ενός βιβλίου (οι αναμνήσεις που ξυπνά, τα συναισθήματα που προκαλεί, κλπ) που θα ενθαρρύνει τους μαθητές να

συστήνουν στους άλλους τα αγαπημένα τους αναγνώσματα, να εξηγούν γιατί τους άρεσε ένα βιβλίο, μια ιστοσελίδα, ένα φόρουμ, κλπ.

Συνοψίζοντας, σήμερα η διδασκαλία της ανάγνωσης είναι πολύ πιο πολύπλοκη από ότι άλλοτε δεδομένου ότι η σημασία της ανάγνωσης στις κοινωνίες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο έχει αυξηθεί ουσιαστικά: σήμερα διαβάζουμε περισσότερο, διάφορα κείμενα και με πολυπλοκότερο τρόπο. Αυτές οι 10 συμβουλές μπορεί να συνδυαστούν με άλλες γλωσσικές, ψυχολογικές, παιδαγωγικές ή τεχνολογικές συστάσεις. Οι προτάσεις δουλειάς με διδακτικές εργασίες ή αλληλουχίες, με WebQuest ή με το Κυνήγι του Θησαυρού, ή με άλλες που δίνουν έμφαση στη συνεργατική εκμάθηση, την αυτονομία του μαθητή ή την ανάπτυξη των διαδικασιών αυτορρύθμισης είναι συναφείς με την κοινωνική και κριτική διάσταση της ανάγνωσης που παρουσιάσαμε.

Η κοινωνική διάσταση προσθέτει, δεν αφαιρεί.

Versión en griego del artículo de D. Cassany “[10 claves para enseñar a interpretar textos](#)”, publicado en [Leer.es](#) en 2010; traducción de María Stamatopoulou, editada por el Instituto Cervantes de Atenas (2013).